

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBÖL Szombaton 14. Mártziusban 1789.

Elöre való látások, és hadi-környülállások.

Mind a' F. Tsászár, mind a' fő Hertzeg jóbbatska-
egészségben vágynak, és a' magok nyavallyá-
jokból tsak nem egészfzen ki-gyógyúltanak. Egy-
néhány napoktól fogva a' tapasztaltatott, hogy a'
F. Tsászárnak nem igen jó kedve vólna; de ezt két-
tség-kivül tsak a' fok-féle terhes dolgokról való szor-
galmatofság okozhatta. — A' mennyi ágyu-gollyó-
bist és ágyut tsak az idén Bétsből útnak indította-
nak, és mindennap meg-szűnés nélkül, mind Tseh-
országba, mind Magyar-országra indittanak az le-
írhatatlan; noha ezeknek moflani költöztetélek —
nem lehet ki-gondolni mennyiben kerül; mivel a'

Magyar-országban lévő roszsz úton egy alkalmas ágyu eleibe 12 ökrököt-is fognak sok helyeken, a' mint a' kezünkhöz jött Tudósítások erősítik. — —

Lészen-é a' Pruszszussal háborunk, vagy nem? azt még a' Kabinét' nyomdások sem tudják bizonyoson. Némely Politikusok azt tartják, hogy a' mostani Török háborúval ugy öszve volna a' Pruszszus háború is köttetve, hogy ennek lételevel amannak elkerülése lehetetlen volna — de a' dolog még eddig titkok titka — mi a' leg-keményebb hadi-készületeket tévűszük Tseh-országban, és itt-is jó kalap alatt állunk. — A' múlt héten vala szerentsénk Bétsben Húszár Fő - Hadi - Vezér M. Gróf *Gvadányi* Ur ő Nagyságához, ki noha már sok érdemeivel nyert rangja-szerint való fizetéssel nyugadalmat nyert vala magának, még-is Felséges Urunk és az Udvari fő Hadi Tanáts által azért hivattatott vala-fel Bétsbe, hogy ha ereje és egészsége meg-engedné, mintegy olyan Vezér, ki már egynéhány háborúkat ditséretelen kiszolgált, venné keze alá a' Tseh-országban lévő *Hadik* és *Eszterházi* 2 Húszár Sergét; mellyekkel, ha a' Pruszszussal háborúra nem találna a' dolog kerülni, a' G. *Hadik* Táborához fogna annakutánna le-menni, és azok ellen a' Törökök ellen, kikkel még vitézül tsatázott, fogna tsatázni. Ama nagy hirü Nemzetünk tükre F. *Nádasdi* halála után tsak alig hiszem, hogy Gróf *Gvadányi*n kívül egy ilyen tudós tilzta - szivet áruló, régi Magyar tekintetü bá-júszszos fő Hadi-Vezér és Gróf jelent volna-meg a' Tsászári Udvarban. Midön ő Felsége előtt a' múlt Vasárnap meg-jelent volna, ezzel botsáttá-el ő Fel-

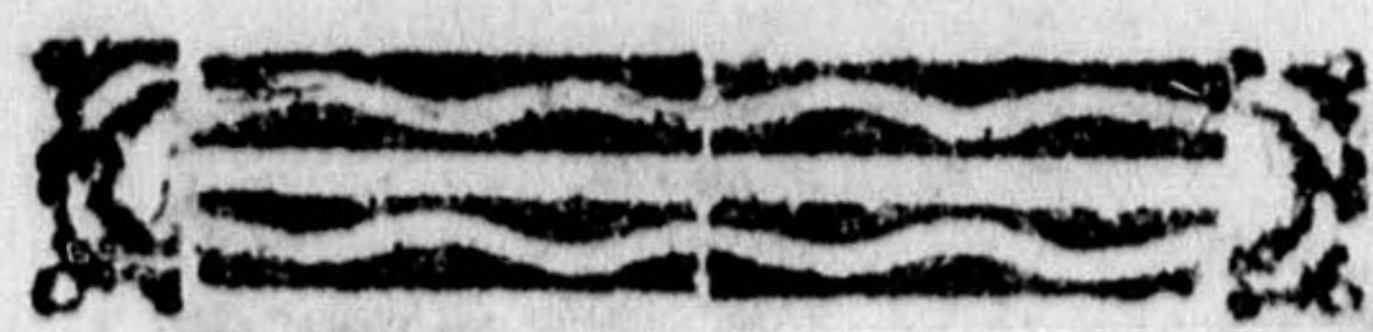

sége maga-elől: Generális Uram fok háborút próbált, mint az arany fok tüztől próbáltatott, még egészséges szolgálatra alkalmos ember; az ilyenekre van most nékem szükségem; még egyszer a' Húzárokkal a' *Márs* mezején meg-jelenni készüljön. — Nem tudják hát még, hogy van a' Prúfszussal a' dolog. Hogy a' békességet a' Porta és a' mi Udvarunk szorgalmatoson dolgozzák, annál bizonyó-fobb niútsen; de minthogy ezen dolog leg-inkább az Orosz Udvertől függ, e' pedig Krimiát visszahadni, a' Porta pedig ennélkül békélleni nem akar-nak, rövid órán — ugyan szikrázik, úgy öszve-fog a' Húzárok vágni a' *Spáhissal*.

A' F. Császár az özvegyen lévő *Karamelli* Válasz Sergét a' fő Hertzeg *Ferdinánd* öregebb fiának fő Hertzeg *Ferentz Josefnek* adni, és annak gondviselő Vezéréül Gen. Májor *Harnonkourt* rendelni méltóztatott.

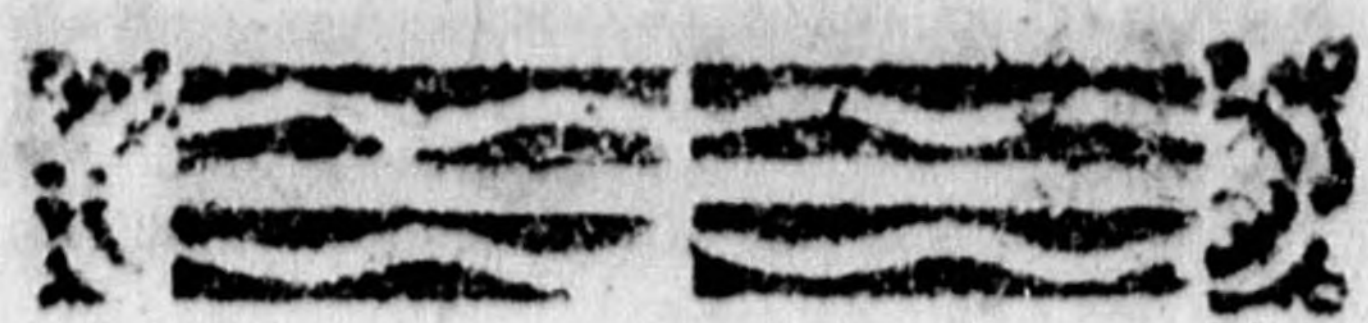
Generál-Májor Gróf *Pallavicini*, ki a' múlt esztendőben a' Septembernek 14-dikén esett tsatában bal-szemét egy ellenséges gollyóbisnak áldozván, az időtől fogva Temesvárt Orvasi kezek alatt kinlódik vala, ugyan ott, ezen hónapnak 3-dikán testétől elvált lelkét az örökké-valóságnak, hideg tetemeit pedig a' mindent tápláló 's megint meg-eméltő földnek visszahadá.

Az Ellenség Ellenségnek nem néz Vezérére,
Sem rangjára, érdemére, jobb vagy bal-szemére,
Egy-aránt vesz Vezért, Dobost tzielűl fegyverére
Még sem kiált itt az *Abel*' Vére Testvére,
Gyilkas *Káin* Battya ellen az Egek' egére.

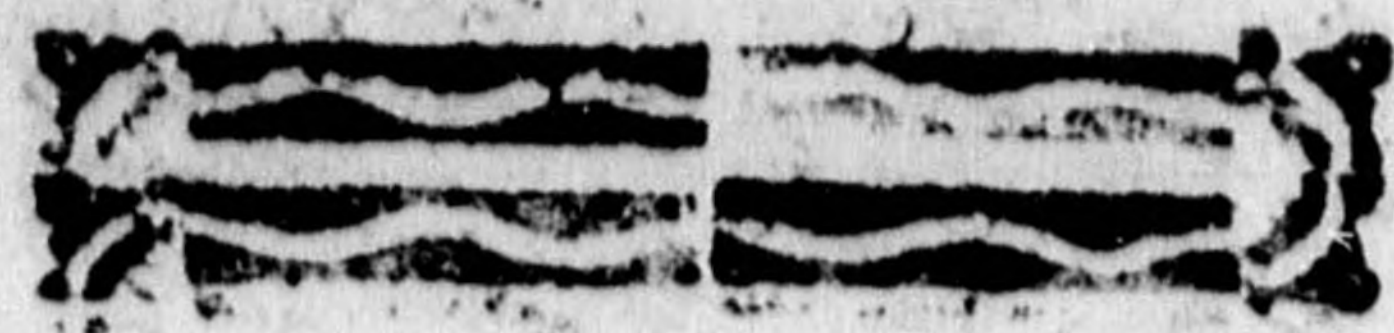
Temesvárról 2-dik Mártz. — „ Minthogy az ellenség mind Serviában, mind Oláhországban nagy Sergekben mutogotja magát, a' már egyszer Ölyv körme közül szabadúlt Bánátusi galamboknak nem lehet hibául tulajdonítani, ha a' leg-kisebb zördüléstől-is meg-rettennek. Az a' hir érkezék ide a' napokban, hogy az ellenség az *Allion* hegyét megszállotta volna, a' honnan nyakra före kezd vala már a' Nép a' maga telelő (hurubájából) földkunyhojából költözni; de minekutánna észre-vették volna, hogy tsak egy kémlelésre ki-küldetett Török Lovas-sereg okozta légyen ezen félelmet, kik már nagyon közel érkeztenek vala, de leg-ottan visszafutottak, ki-ki a' maga honnyában marada. Az *Allion* hegye ezen a' Télen, a' véghetetlen nagy hó miatt, meg-nem szállittathatott a' mi őrző katonáinktól; ugyan azért a' mi szélső őrizetünk-is *Ó-Orsováig* és *Suppáneig* ki-nem terjeszkedhetett, a' honnan a' Télen igen sok Törökök tartózkodván *Ó-Orsovában*, a' Szuppáneki környéket szüntelen kerülték és vizgálták, hogy meg-tudhassák, hogy bátorságban vagynak-é? Az ugyan igen nagy háznokra volna a' Törököknek, ha az *Allion* hegyét magok hatalmuk alatt tarthatnák; mivel ez a' felleg-várja Ujj-Orsovának, és a' Bánátból Oláhországba való közösülésnek költsa; azért a' mi teljes igyekezetünk-is az, hogy mihelyt a' hó el-költözik, mi leg-ottan ezen hegyet el-foglaljuk.

Ezeket hiszik a' Bétsiek: — „ Ezen hónapnak 9-dikén Orvasi-Tanáts tartaték a' F. Ts. és Királyi Udvarban azon kérdés eránt: ha vallyon ő Felsege

le-mehet-é nem fokára Magyar-országgra, a' maga egészségének kotzkáztatása nélkül, és a' Doktorok itélete azon edgyezék-meg, hogy nem — kételkedünk azért benne, hogy az egész nyáron el-fogna-é Bétsből távozni — noha az útozáshoz egészízen el-vagyon készülve, és a' napokban-is 40 lovait vezeték le Magyar-országgra. — Ő Felsége rész-szerint egészes, valamint fellyebb meg-irtuk vala; de a' múlt nyári táborozásban a' mellyét nagyon el-gyengítvén, féltik a' Doktorok, hogy oda alá fogna nyavallyát kapni — — hól fok helyyeken rathasztó hideglelés és *Petets* mondatik uralkodni. Ezt a' Bétsiek igen helyyesnek találják lenni, hogy a' Doktorok ő Felségét le-ereszteni nem akarják; mert ők azt tartják, hogy az egész test a' főtől füg — 's igaz-is — fok füg a' főtől; de a' gyomornak-is jó enni ádni; mert külömben gözőlegni fog a' fő, 's a' több főbb tagok-is. A' fő parantsol ugyan minden tagoknak; ha a' gyomor meg romlott azt-is e' parantsolja megtisztítani; de mindent a' maga szeretésből tselekszik, valamit tsak parantsol a' tagoknak; 's ha pedig ép tagjai nintsenek a' főnek, mellyek a' parantsolatot véghez vihessék — már el-vezett a' ő parantsaló hatalma — de ellenben a' leg-jobb tagok-is ha jó főtől nem függenek tsak ollyon, mint midön a' jó hámos lovoknak részeg a' Kotsisak, hegyet vögyet öszve nyargalnak, 's végre a' kotsit el-rontják. — Tsak ugyan fok füg hát a' jó főtől, jó a' tagoknak ez-aránt szorgalmatoskodni.

Mi a' héten egy Kurirt várunk vala Konstanzinápolyból Bétsbe, a' Diványnak a' Békelségről

való maga meg-határozásával; de még eddig nem tudhatjuk, meg-érkezett-é vagy nem. Azt beszélnek a' Bétsiek, hogy az idén azért kezdődnének a' tsatázások olly későre, hogy még a' mái napig-is várunk a' Forta illendő Válfosztását; de mit nem beszélnek Bétsben? Még eddig a' tsatákhoz hozzá sem foghattak az idő moltohasága miatt. — Ofztán ehez jó móddal hozzá fogni, mindenkor elég idején vagyon, csak jól is végződjék. — Ha nekünk csak leg-kisebb reménységünk lehetne a' Békeességhez az idén, olly szörnyű költséges hadi-készületek nem tétetnének. — Egy Belgrádi Levél kering itt Bétsben, melynek szovai-szerint Belgrád mind elégségbéli, mind ellenséges ellent-állói dolgokkal a' Télen ugy meg-erősített, hogy ennek meg-vétele már most akár kinek-is dolgot ad. Azt futtogják ugyan némeltyek alattomban, hogy *Hadiknak* és *Ludonak* vólnának már Belgrádban egynéhány jó emberei titkon, kik a' Puskaaporos-házat és a' 2 elégségtárt éppen akkor fognák itten meg-gyújtani, a' kapuk előtt el-ásott *minával* edgyütt, midőn a' miénk, a' belső-történetektől-is már eléggé meg-zavartott Várba, egy felől tüzes koszorúkot hánynának, más felől pedig a' véghetetlen ágyuzások miatt leromlódozótt kö falak tsorbáira lajtorjákat támogatván, török, szakad, abba bé-másznának. De ezek még mind csak álmadozások és előre való képzelődések — Tábori Fegyver-tárnok-mester Bátor *Devina* Urnak már el-indúlt Bétsből minden hadi-készületje; de maga megint uj nyavallyát kapván, még egynéhány napokig itt fog múlotni — de ez a' mú-

latás csak 8 napot sem foglal magában. — Fegyvertárnok-mester G. *Vallis Mihály* már Bétsbe érkezett Prágából, és Prága Várofsának Komendánságát addig *Vurmzer* Urnak által-adta, míg maga G. *Hadik* helyett a' Hadi-Tanátsot fogja igazgatni — a' honnan G. *Hadik* minden órán indulni fog; kinek ő Felsége 10-ezer forint Táborigi költséget adott, és Hertzeg *Likhtenstáinnénak*-is, meghólt Férje Táborigi készületéért, mellyeket G. *Hadiknak* által engedett, meg-fizetett. — Az a' hire, hogy Báró *Devins* a' Horváth-orzági meg-erősített Tábort venné a' maga igazgatása alá, *Laudonnak* pedig egy más sok Sergekből öszve állított Tábort fognának adni. — A' Gróf *Vartensleben* Komandóját Táborigi-fegyvertárnok-mester G. *Clairfáit* Urnak adta által ő Felsége. — A' B. *Laudon'* lába gyógyulásáról még eddig semmi örvendetes hirt nem mondhatunk: G. *Hadik* szüntelen nálla vagyon — és ő Felsége-is gyakran meg-látogatja. — A' hadi *plán*umok mindenkorbé-mútottatnak H. *Kaunitz*nak; ki tellyes igyekezettel munkálódik a' békelességen.

Egy bizonyos Bétsi Gavallér, kinek mi nevét idő-nap előtt csak azért nem mondjuk-ki, hogy ezen Ujságával a' Bétsi *Publicum*at annál jobban meg-lophassa, már régtől fogva 6 szarvast tanittat, mellyekkel a' jövő nyáron a' Práterbe akar kotsizni. — Különös! Csak a' minap kotsizék 2 Dáma két gyapjos Tevéken a' Práterbe, mellyeket *Deligne* hozott vala az Orosz Tábortól magával; már most szarvasan akarnak mulatásra kotsizni. — Midőn azon szörnyü nagy két gyapjas Tevék leg-előbb

Bétsben Hintót vonni szemléltetnek, véghetetlen sok Nép szaladott ölzve, és sokon úgy gondolkodnak vala, hogy a' gyilkos *Mavrojénit*, vagy éppen a' *Nagy-Vezért* hozzák fogva — bé-tekintnek a' hintóba, 's hát két *Mavrojéninék* ülnek benne. — *De vissza a' hámos Szarvasokra*: Szarvasakon szekerezni nem ujság. A' Lengyelek' Királya II. dik *Augustus* a' *Milbergi* Táborba 8 Szarvasakon ment vala s. t.

B. Gyarmat 25. dik Febr. — „Februáriusban érkezett ide a' N. Vármegyéhez a' F. Helytartó Tanátsnak parantsolatja, mely-szerint a' mostoni környülállásokhoz képest még Húszár és Magyar gyalog Réklútaság kivántatnék; a' honnan *Eszterházi* Húszár, és *Eszterházi Miklós* gyalog Sergebéliek itt *B. Gyarmaton*, *Rima-Szombatban*, *Radvánban*, *Léván* és *Esztergomban* most egyszeribe el-fogják kezdeni a' Verbuálást, és a' fő bé-szedő hely *Esztergom* lészzen.

Tnurotzból. Végre, a' múlt hónapnak 14. dikén tsak ugyan már egyszer fel-állta és bé-hozaték Sz. Mártonba a' minden-féle Vallásuakkal elegyes Oskola. Ezen helységben ezer 's meg ezer akadályokat találnak vala némellyek, rész-szerint a' Vallásbéli következésekre néze, rész-szerint a' már méllyen meg-gyökeredzett és meg-rökzött régi hibás tanítás módjának meg-jobbítása ellen. Azonban mégis amaz előre látó Királyi Oskola visgáló' *Klánitza János* Ur' okos szorgalmatossága annyira vitte a' dolgot, hogy végre közönséges meg-edgyezésből edgyezettetének a' R. Katholika és Evangélika Oskolák.

lák. Ha tsak leg-alább az apróbb Oskolák ed-
gyesülhetnének mindenütt, 40 esztendők múlva ugy
öszve-atyafiafodnának a' mi külömbbző Vallású ta-
núlt Hazánk-fiai, hogy senki sem mondoná egy más-
nak: Te Pápišta vagy, te Lutránus vagy, te Kál-
vinista vagy; hanem Felebaráti-szeretettel néznék
egymást, mint olyanak, kik gyenge-korokban már
egymáshoz gyalulódtak — a' tudotlon köz-nép pe-
dig azon-kivül-is a' tanúltak példáját szokta követ-
ni, és így ezek-is olyan Ördögi gyűlölséggel egy-
más ellen nem fognának viseltetni. Szép követke-
zései vólnának ennek; mert így a' Hazafiak öszve-
vetett vállal Hazafiaskodhatnának, egymást szeret-
nék, egymáshoz bizakodnának és hinnének egymás-
nak; de most — vérünkben vann már az a' ki-nem
tudom mondani mi — mely-szerint nem hogy min-
nyájon szeretnők egymást — hinnénk egymásnak,
vagy bizakodhatnánk egymásban — hanem még a'
Hazafi nem látta az ő Hazafi Baráttját, 's már-is
fél tőlle, gyűlöli s. t. Mi nevelheti pedig a' Haza
bóldogságát? hanem a' szeretett, az edgyeség a'
Hazafiaknak egymás között való közönséges meg-
edgyezések — és egymáshoz való hívséges búzgó
indulatjak. — Én a' magam iró a'z talom mellett is
mintegy kezemmel tapasztom, mely sokon légye-
nek az én Hazámfiai közzül olyan előre tekinteni
nem tudok, kik az én mostani pennámra bizon-
kodnak; engemet az effélékéért hit és Vallás nélküi
való embernek tartanak; de — Hitemről és Vallá-
somról tudom én kinek tartozom számot adni! de
Nemzetem és Hazám szivemen fekvén, az igazat

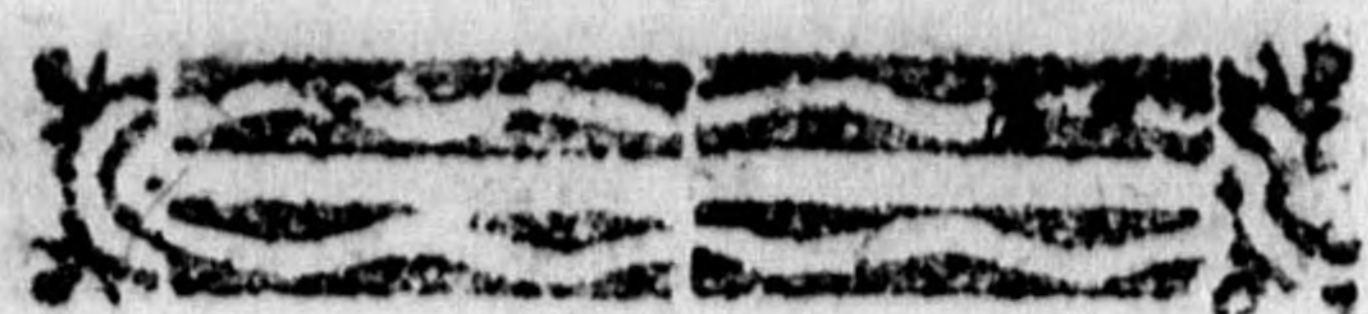

Természetem ki-mondoni — és tegyétek-el ifjú Hazafiak ezen Levelemet, 's meg-láttyátok 30 esztendő alatt, hogy igazat irtam; hogy ez alatt az idő alatt minden Vallásbéli Oskolák edgyesülnek; mert ezt kívánnya a' Fejedelem és a' Haza bóldogsága. Ekkor vethetik a' Hazafiak vállaikat közönségesen öszve a' magok Nemzeti és Hazafiúi Bóldogságok' fenn-tartására és óltalmazására — most-is közöses a' Keresztényi, és Hazafiúi Név; de nem mindenekre illik. — Az egymáshoz közel lévő tsemetek kaptsolják öszve egymást — a' vén fa ha öszve-ér, koptattya egymást.

Tóth-országból. — „Az ezen környékről jött Levelek minnyájon meg-edgyeznek azon, hogy a' Boszniai Törökök minden-felől gyűlnek öszve, és táborokra verik magokat, a' magok széleken fekvő Várjaikat erősítik, és örző katonákkal rakják; sőt nem tsak, hanem a' Várok előtt nem meszse óltalmazó Táborok állának talpra, mellyek az ellenséget a' Várhoz való közelittéstől el-zárhassák. — *Brodiból* a' múlt hónapnak 20-dikán azt mondja egy Levét: „*Derpentában* éjjel nappal szorgalmatoskodnak a' Törökök a' magok Sántzaiknak, Sorompós kerittéleiknek és más hadi-dolgaiknak meg-erősítésekben; nem külömben *Bányalukában*. Minden *Boszna* — és *Berbész* folyó-vize környékén lakók kemény parantsolatot vettének a' Portától, hogy ezen környéket egész erejeből óltalmozzák. — *Ujj-Grádiskából* 27. Febr. az iratik, hogy a' Törökök *Berbirben* meg-szűnés nélkül építik a' Várat és erősítik magokat egy nagy Török Tisztnek igazgatása alatt. A' *Berbiri* kerületbéli Jóbbágyoknak nem igen híven a' Törökök, vagy 200 munkásokat a'

a' *Travniki* és *Jarezi* Kerületből vittének ide; kik szorgalmatosan dolgoznak. Ezek a' magok Várok-nak azt a' részét-is, mely tavaly Ó-Grádiskából a' mi ágyuink által öszve-rontatott vala, földözni kezdtek; de ezen részről mind eddig nem sokra mehetének; mert — A' F, M, L, *Mitrovszki* Ur parancsolatjára a' múlt hónapnak 19-dikén 11 és 12 óra között a' 18 fontú gollyóbifos ágyuk az Ó-Grádiskai ostromló töltésekről ki-lövetvén, annyira megrettentette a' munkásokat, hogy egynéhány ágyuszozatok után lámpással se lehet vala itt tsak egy munkást-is találni — a' munkások haza szaladozó-nak; az ezeket óltalmazó hadi-nép pedig az ágyu gollyóbifok elöl nagy kiáltások között a' Bányaluka felől való Sántzba költözék. Minthogy mi ezen ágyuzással nem egyebet akartunk véghez vinni, hanem hogy a' munka szünnyék-meg; minekutánna e' meg-szünt 50 ágyu-lövészek után a' mi tüzünk-is ki-alvék, és az-óltától-fogva tsak egy munkás sem mutatja magát a' viz-felől, — *Jaszzenovátz*ból írják: hogy azok között a' Török jobbágyok között, kik a' múlt eszrendőben hozzánk által szöktének vala, ezen kemény Télnek idején sokon vissza-tértenek a' magok marháikkal edgyütt; minthogy Kostjoknak nagyobb részét ott hagyták vala. Ezt észre-vették a' Törökök, és nagy számmal rá-ütének a' széleken lévő falukra, hól tsak egy faluban 16-tot vágának le, a' többit minden gyermekektől barmostól Bányalukára vivék fogságba. Tsak effélék most a' Tudósittások; de minden órán szörnyű-beket kéntelenítettünk hallani; mert ámbár itt ná-

lunk Bétsben újra téli idő kezdődött légyen-is; de még-is az bizonyos, hogy minden határ-széleken talpon és szüntelen való mozgásban vagynak a' mi Sergeink. — A' Bánátban *Lugosnál* gyűl-öszve nekünk egy Táborunk, hová a' napokban-is 6 Regimentek indulának. — A' Szebeni Tudósítások-szerint *Mavrojéni* véghetetlen hadi-készületet tészen — a' szörnyü hadi-adót olly erőszakoson szedi, hogy a' Nép kéntelenittetik tsak ennek el-kerüléséért a' Szabad-Sergekhez tsatólni magát. — A' *Vulkáni* Paszszus körül az a' hir lett közönségessé, hogy az oda nagy számmal öszve-gyült Törökség tsak az időt és alkalmatosságot várja, leg-ottan Hátszeg vidékire megint bé-ütni el-tökélt szándéka volna. Azok a' szegény lakók, kik még a' tavalyi félelemből egészen helyre nem állottanak, ezen hirtnek képzelt igazságára kezdték magokat a' Hazába bejebb vonni. — Hertzeg *Kóburgról* tudjuk; hogy már ki-mozdult, de merre és mi véggel? arról semmi bizonyost nem mondhatunk, szüntelen várjuk a' Tudósítást.

Idegen Országi Tudósítások.

Az Anglus Király már a' maga Királyi Familiával kezdett enni, annyira gyógyúlt a' maga nyavallyájából. Anglia készitti magát keményen a' Tengeren; és azt hiszik sokon, hogy minden órán ki üti a' tűz itt-is magát Anglia, Hollándia és Franciaország között; sőt talám eddig-is ki-ütötte. — Az Anglusok véghetetlen hajókkal és más hadi-készületekkel mondotnak a' Portát segítettnek lenni, mel-

mellyet a' Porta mind kész pénzel drágán ki-sízetett. — Az Auszriai Belgiumi tellyes hatalmú Ministernek *G. Trautmansdorfnak* ő Felsége az Arany gyapjas Rendének tzimerét küldé a' napokban azért, hogy a' Belgiumban lévő zenebonának le-tsendesíttésében olly hathatóson fáradazott. Itt ugyan még lints tökéletes tsendeség. — Velentzében meg-hala a' napokban a' *Dof*, a' Közönséges-társaságnak így nevezett fő Kormányzója. *Proximus ardet Ukalégon!* Velentze sem a' leg-jóbbik lábön áll — sőt egy maga magától függő Közönséges-társaság sem igen kedves egész Európában. Annak mindeniknek Királyt tennének örömeit a' Fejedelmek. — Lengyel-ország egy fél hangal sem beszél még eddig alább, mint a' mint el-kezdette; de minthogy itt a' hűrt a' Pruszus Udvar tekeri vagy alább vagy fellyebb — ezen Udvarba pedig az ész akarja az erőt meg-előzni; még itt eddig a' szörnyű hadi-készületen kívül semmi erőszakos dolog nem történt egyébb, hanem némelylek azt beszélnek, hogy bizonyos számú Orosz katonának a' magók határ-széleken egynéhány 100 Lengyelek ellent álván, azokból az Oroszok 800-at le-appritottanak volna, még pedig úgy, hogy egy Orosz se esett volna-el. No tsak nézze-el az ember némely Udvari hizelkedőknek kézzel fogható hazugságokat! Hogy 800 Lengyel el-esék, ki soha oroszabb katona nem vólt az Orosznál, 's most pedig nem az egy minden-napi réz póltráért, mint szomszédja, hanem hazájáért 's szabadságáért hartzol, 's még-is tsak egy Orosznak-is ezen tsatában tsak orra-vére se folyon? hazudott a' ki ezen hirt legelőbb szárnyára repítette. Hogy valami történt legyen nem régiben az Oroszok és Lengyelek között azt meg-hiszzük; de ezzel a' mi Erd. Olvasóink várakozzanak addig, mig a' Kurir' Lembergi és Csernovitzi részre hajlás nélkül szóló Tudósíttóji megszólalnak.

A' Királyi Rendelésnek folytatása.

f.) A' Bányász helységi Törvényszékek és főbb Administrációk, mint Districtuális és Provinciális Bányászti Törvényszékek, a' hozzájuk adatandó Al-Bányász Törvényszékekkel edgyütt a' magok kerületekben támadandó Pereket, azokkal egyetemben a' mellyek egyéb-aránt a' fő Biráji Törvényszékre tartóznának, el-igazítani és Törvényes módon eldölteni tartásák szoros kötelelsségeknak. Ezen Perek neme alatt bé-foglaltatnak mind-azok a' Törvényes ügyek, a' mellyek a' Bányáztságot, és azzal szorosán egybe-köttetett, és egyedül a' Bányáztsághoz tartazó dolgokat illetik: u. m. Bányák-határait, ezekhez tartazó minden épületeket, Szerzámokat, viz-árkok vitelét, Stompokat, Bányász-fabrikákat, és Kuklczokat s. t. mint a' Bányáztsághoz tartazó szükséges dolgokat. Ugy mindazonáltal, hogy azon ügyek, a' mellyek eddig-is a' szabott rend-szerint minden Per nélkül szoktanak vala el-igazittatni, ezután-is Törvényes Per nélkül végeztessenek-el a' felek között, és tsak ollykor tartatásék Törvényes Procelsus, a' midön az ellenkező felek között valóságos Per támodna. Nem különben g.) minden Bányászti productumoknak és más Bányáztsághoz meg-kivántató szükséges dolgoknak kereskedéle-iránt támodott perek-is, úgy a' Bányász Tiszteknek, Gazdáknak és munkásoknak pere-i-is, azon dolgokkal egyben, a' mellyek az 1747, 1764, 1766 és 1781-dik esztendőben költ Felséges Királyi Rendelések-szerint a' Bányászti helyyeken levő főbb igazgatásra tartozni rendeltettnak vala, hozzá fog-

lal.

lálván a' Bányászók özvegyeinek, árváinak, Bányásztságot illető perit u. m. ezekneknek Testamantumait, adótságot, Bányabéli kukszait s. a' t. a' mennyiben a' Bányásztságra tartoznak. Ellenben pedig h.) a' Bányász-hellyeken való lakófoknak és Bányászók Attyafiainak (kiknek a' Bányászti dolgokkal semmi közök nintsen) Perei egyedül a' *Civilis* Törvény-székekre fognak tartozni. i.) Minden Bányászti Törvényeknek által-hágói és meg-rontói ezen kerületi Bányász Törvény-székeken érdemek-szerint büntettefsenek. A' nem peres dolgok pedig, a' melyek egyedül a' Bányászti gazdasághoz, ennek továbbra való gyarapítására, és jobb rendben való állítására tartoznak, valamint eddig, ugy ezután is a' Bányászti fő-igazgatásoktól és ezekhez tartazó Districtuális és Provinciális Bányászti Törvény-székektől igazgattasanak, tellyes függéssel lévén a' főbb Kamarától. k.) A' közönséges gonofz-tévők pedig, akár Bányászti, akár közönséges személlyek légyenek, mindenkor a' *Civilis* Törvényes-székekre tartozzanak, ugy mindazonáltal, hogyha Bányászti személy lenne az ilyen közönséges gonofz-tévő, elsőben a' kerületi Bányászti Törvény-széken jelentésék. l.) Ki-vévén azon gonofztévőket, a' kik a' Bányász helyeken lévő Bányászti Törvényeknek meg-rontói, kiknek Törvényes meg-büntettetése egyedül a' Bányászti Törvény-székekre fog tartozni. m.) Az eddig szokásban lévő Bányász Törvény-széki Tagoknak és esztendőnként való Bányász hely-tartó Birónak a' közönségtől való választása ezutánra egészszén el-töreltetik, minthogy minden Bányászti Tiszteknek tétel

tele egyedül a' fő Kamarától fog függeni. Azon Bányászi Magistrátuális személyeknek, a' kik eddig is a' Bányászságra megtartott erdőkre nézve az Erdő igazítási ülésekben jelen vóltanak, ezután-is jelen lenni megengedtetnek. (A' többi következik.)

Adieu!

Sæpius inconstans, nunc falsi nescia fama
 Pulsavit nostras aures verissima, nempe:
 It quoque, qui Martis terrestris (*) terruit Urbem,
 Hungarus in bellum, Turcum superare superbum.
 Præteritò solus *Laudon* motabat in anno,
 Præses (**) *Hadik* laudato jamque juvabit amico
 Tollere, (quo citius *Phæbe* capiatur) Atlantem.
 Ecce! Duces ibunt, Hector ferus, alter Achilles
 Rumpere bina manu gladiato cornua Lunæ.
 Quæ gemat, ut taurus trux mugit in amphitheatro;
 Europæ Cælum frustra sonituque fatiget. (***)
 Jamque cadat (dapes Aquilis) exangve cadaver.

S* * A* *

(*) i. e. Friderici Secundi Urbem Berolinensem.

(**) Concilii Bellici Supremi Cæsariani.

(***) Pro auxilio.